

Om vänlighet

En gång för länge sedan skulle jag examineras i biokemi. Då var jag inte särskilt förtjust i den disciplinen. Alla vet att det förekommer tillfällen i människans ontogeni då hjärta är helt och hållet mot biokemi, bortsett från några hormonreceptorer, och vid den här tiden var jag inte så värst säker på proteiner eller socker, inte ens fetter.

Professor Hamsik, lång, mager och vänlig, ställde till slut en ytterst enkel fråga: »Var, i vilket system i kroppen, bildas antikroppar?« Han ville att jag skulle svara: »I det retikuloendoteliala systemet« – men lät oss hoppa över detta fruktansvärda ord; det stämmer i alla fall inte längre, åtminstone inte helt. Men förkrossad som jag var av en tidigare svår fråga svarade jag: »I det urogenotiala systemet, professor.«

Det var ett idiotiskt svar. Professorn nickade emellertid förstående och sade: »Ja, förvisso, kära kollega, men då med förbehållet att det systemet på sätt och vis skulle ... mm ... penetreras av celler från ... ja?« Jag stammade fram: »Nervsystemet, i ljuset av de rön som Pavlov framlagt.« Men professor Hamsik, uppenbarligen bekymrad över att jag inte ens kunde förbinda hypofysen med allt detta, sade: »Ni hade tänkt säga det retikuloendoteliala systemet, eller hur, med det föll er på något sätt ur minnet – visst? Duger B-minus?«

Det dög. Det dög inte. Men jag tackade honom uppriktigt, och en vis värme spred sig mellan oss – den värme som vänlighet ger. Det var den värme i vilken B-minus är en stor andlig seger, i vilken alla system är likvärdiga, och i vilken sanningen hur som helst kommer fram, eftersom människan inte låta bli att slå upp rätt svar efteråt och sedan inte glömmet det svaret i hela sitt liv. Och vad mera är,

produktionen av antikroppar blev mitt livsverk: jag är nu immunolog vid ett forskningsinstitut i Prag.

Och om jag ibland finner att en eller annan egenskap saknas hos mig själv eller hos folk runt omkring mig, så har det inget att göra med antikroppar, utan med vänlighet.

När allt kommer omkring har det viktigaste i livet, som ödet lotter nu har fallit, inte blivit att ge rätt svar just i det ögonblick jag tillfrågas, eller annars heller, utan att ha fått känna en varm och stark hand ge mig en knuff – bara en liten lätt – som hjälpt till att klara mig ur något mörkt hörn dit jag manövrerat mig in.

För så är det: slå näven i bordet är enkelt, men de rätta svaren är också enkla, när man tänker efter. I varje fall kan de läras in. Men inte vänlighet. Vänlighet måste bara finnas där, kanske född ur någon stor förtjänst, ur något stort lidande, eller ur något stort syfte. Och det är bara tack vare vänlighet som examinatore i biokemi, liksom livet självt, blir något minnesvärt.

Miroslav Holub

Översättning från engelska av Leif Jansson.

Den tjeckiske poeten och mikrobiologen Miroslav Holub var en särskild gäst vid Dialogseminariets jubileumsseminarium söndagen den 24 mars 1996. Han läste sina dikter på tjeckiska och engelska, medan svenska tolkningar framfördes av Anita Björk. En av hans uppskattade essäer – titeln är »Om vänlighet« – lästes av Björn Granath och vi återger den här. Den finns på engelska i samlingen *The Dimension of the Present Moment* (Faber & Faber 1991). Vid ett seminarium måndagen den 25 mars lade Miroslav Holub fram en essä skriven särskilt för *Dialoger* med rubriken »Visdom som metafor«. Den essän publicerades i *Dialoger* nr 39 år 1996.